

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Projekt ESS: Razvoj pismenosti ter ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja od 2009 do 2011

Podprojekt: Ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja

Aktivnost: Koordinacija aktivnosti na področju priznavanja neformalno pridobljenih znanj

ANALIZA POSTOPKOV VREDNOTENJA PREDHODNO PRIDOBLENEGA ZNANJA ODRASLIH V FORMALNEM IZOBRAŽEVANJU

Andragoški center Slovenji

december, 2011

Projekt: ESS Razvoj pismenosti ter ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja od 2009 do 2011

Financer: Ministrstvo RS za šolstvo in šport in Evropski socialni sklad

Izvajalec: Andragoški center Slovenije

Vodja projekta: Metka Svetina

Koordinator projekta: mag. Estera Možina

Podprojekt: Ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja

Aktivnost: Koordinacija za usmerjanje aktivnosti procesov priznavanja predhodno pridobljenega znanja

ANALIZA POSTOPKOV VREDNOTENJA PREDHODNO PRIDOBLENEGA ZNANJA ODRASLIH V FORMALNEM IZOBRAŽEVANJU

Strokovna sodelavka: Raduška Žepič

Gradivo je nastalo na podlagi delovnih gradiv 1. ožje delovne skupine za pripravo modela in razvoj orodij za izpeljavo postopkov vrednotenja in priznavanja neformalno pridobljenega znanja, ki je delovala v sklopu Koordinacije za usmerjanje aktivnosti procesov priznavanja predhodno pridobljenega znanja. Člani skupine so bili: Barbara Kunčič, Metka Svetina, dr. Andreja Horvat Božič, Alenka Mlinarič Sagadin, Aljoša Bradač, Dušan Meznarič, mag. Jelka Kozjak Jezernik

Jezikovni pregled: besedilo ni lektorirano

Uvod

V izobraževanju odraslih po javno veljavnih izobraževalnih programih za pridobitev izobrazbe se je v vsakdanji praksi mnogokrat izkazovala potreba po oblikovanju enotnega standarda na področju vrednotenja in priznavanja predhodno pridobljenega znanja za potrebe vključevanja v nadaljnje formalno izobraževanje.

Vsekakor pa je problematika priznavanja predhodno pridobljenega znanja zadnjem obdobju nekako ujeta v menjajočo se zakonodajo.

Priznavanje predhodno pridobljenega znanja za potrebe vključevanja v formalno izobraževanje je vselej potekalo v skladu s trenutno aktualno zakonodajo, kakor ga je ta definirala in kolikor ga je omogočala. Služilo je vključitvi v procese nadaljnega izobraževanja v konkretni izobraževalni organizaciji, ki ga je tudi izvedla.

Že v Navodilu za prilagajanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslim udeležencem izobraževanja (Ur.l. RS, št. [80/1998](#)) je bilo priznavanje predhodno pridobljenega znanja opredeljeno, vendar bolj osredotočeno na priznavanje formalno pridobljenega znanja in na priznavanje delovnih izkušenj za praktične dele izobraževanja. Postopek ni bil definiran, pač pa prepuščen avtonomiji izobraževalnih organizacij.

Ta se je v praksi izpeljal tako, da so zadolženi strokovni delavci (najpogosteje organizatorji izobraževanja odraslih) pregledali posredovano dokumentacijo, opravili primerjavo z vsebinami izobraževalnega programa, v katerega so se kandidati nameravali vključiti, pripravili dokumentacijo o tem, katere dele oz. vsebine programa se kandidatu prizna kot opravljene in katere dele mora še opraviti. To so posredovali v potrditev andragoškem zboru, na podlagi slednjega pa je pooblaščen oseba izdala ustrezen Sklep.

Medtem pa je bilo priznavanja neformalno pridobljenih znanj, kot množici posameznikovih znanj, izkušenj in kompetenc, ki jih je pridobil zunaj uradnih institucij, pooblaščenih za posredovanjem znanja, bolj kot ne, prepuščeno strokovni presoji in moči, znanju in izkušnjam posameznih strokovnih delavcev, h katerim so se zainteresirani kandidati naslovlili.

Bolj odprt pogled na to znanje, ki se skozi različne aktivnosti in izkušnje neprestano in sprotno »nalaga« na slehernega posameznika, pa je prispeval k aktivnostim za vzpostavitev, bolj sistematično uveljavitev in umestitev ovrednotenja in priznavanja predhodno pridobljenega (formalnega in neformalnega) znanja v izobraževalno prakso.

Vodilo teh procesov je spreminjanje ustaljenih praks in navad in dajanje priložnosti uveljavljanju slehernega primerne znanja za vstop v procese formalnega izobraževanja.

Tako se priznavanje veže na širše sprejete smernice razvoja izobraževanja v Sloveniji in Evropi in je predmet različnih strokovnih diskurzov, zajetih v strokovnih dokumentih, kot so npr. Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja (Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje 2001).

Če priznavanje predhodno pridobljenega znanja nekoliko pregledamo z vidika zakonske ureditve, je dejstvo, da izobraževanje odraslih sicer ureja Zakon o izobraževanju odraslih, vendar, kadar gre za poklicno in strokovno izobraževanje, tudi Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, v primerih splošnega izobraževanja pa Zakon o gimnazijah ali Zakon o osnovni šoli.

Medtem ko slednja dva v svojih delih ne omenjata priznavanja predhodno pridobljenega znanja, pa se ga Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju dotika v več členih.

Tako v drugem odstavku 71. člena navaja, da se pri ocenjevanju upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z javno listino, z izpitom ali na druge načine.

V nadaljevanju. 73. člen, pa nadaljuje, da se pri definiranju vseh opravljenih obveznosti tekočega letnika upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje.

V 75. členu je določeno, da minister podrobneje predpiše način in postopek potrjevanja neformalno pridobljenega znanja.

To določilo se je na nek način konkretiziralo v Pravilniku o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju (Ur.l. RS, št. 78/2007), ki je s svojimi določili o priznavanju pridobljenega znanja udejanjilo tendenco, da vse izobraževalni subjekti, tudi v izobraževanju odraslih, upoštevajo in priznavajo predhodno pridobljeno znanje.

Pravilnik je določil in definiral priznavanje predhodno pridobljenega znanja (formalno in neformalno), kakor tudi njegov postopek, tako, da ga je povezal, v 4. členu, s Šolskimi pravili ocenjevanja (obsegajo naj podrobnejša merila in postopek priznavanja formalno in neformalno pridobljenega znanja) in nato v 11. členu z mapo učnih dosežkov.

Temu je sledila, v 35. členu, zahteva po seznanjanju kandidatov o možnostih priznavanja (uvodni pogovor), seznanjanju z merili in postopki za priznavanje predhodno pridobljenega znanja in z mapo učnih dosežkov.

Sledila so določila, ki so šoli nalagala, kako prizna pridobljeno primerljivo znanje, 36. člen, nato navodilo, da se vrednotenje znanja opravi skozi postopek, v katerem se ugotavlja ustreznosti predhodno pridobljenega znanja s standardi znanja v posamezni programski enoti, 37. člen, v 38. členu pa je bilo določeno, da merila določi PUZ ter definirana načela, ki jih mora upoštevati.

Pričetek postopka, komisijo, obseg, način in obliko preizkusa, sklep, evidentiranje in drugo je določil 39. člen, 40. člen pa poročanje o priznavanju predhodno pridobljenega znanja.

Tako je bil v času veljavnosti tega Pravilnika eksplicitno zastavljen način in potek uveljavljanja pridobljenega znanja vsaj za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja. Na sistemski ravni se je ob vpisu v izobraževanje v srednjih poklicnih in strokovnih ter višjih strokovnih šolah uvedla možnost priznavanja formalno in neformalno pridobljenega znanja in spretnosti.

Določila so se zrcalila tudi v Navodilih o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja (Ur.l. RS, št. 8/2008), ki urejajo prilagoditve izobraževanja v izobraževanju odraslih.

V veljavnem Pravilniku o ocenjevanju znanja v srednjih šolah (Ur.l. RS, št. 60/2010), ki je v septembru 2010 zamenjal že omenjenega, zgoraj naštetih določil ni več. Tudi sicer se neposredno ne ukvarja z vrednotenjem in priznavanjem predhodno pridobljenega znanja.

Posredno ga omenja v drugem odstavku desetega člena, s katerim je določeno, da osebni izobraževalni načrt vsebuje najmanj podatke o predhodno pridobljenem in priznanem formalnem in neformalnem znanju, prvi odstavek tega istega člena pa določa, da se v izobraževanju odraslih oblikuje osebni izobraževalni načrt za vsakega udeleženca.

11. člen tega Pravilnika določa Šolska pravila o ocenjevanju znanja in natančno navede, kaj najmanj naj obsegajo. V zadnji alineji prvega odstavka je navedeno: tudi druga pravila in postopke v skladu s tem pravilnikom. To omogoča izobraževalnim ustanovam, da v Šolska pravila o ocenjevanju znanja vnesejo (ali pustijo, če so jih že imeli) tudi pravila priznavanja predhodno pridobljenega znanja.

S tem lahko (p)ostajajo ključni dokument na posamezni organizaciji za izobraževanje odraslih, v katerem ima ta opredeljeno vrednotenje in priznavanje predhodno pridobljenega znanja oziroma njegov postopek

S tako ureditvijo je postalo opredeljevanje vrednotenja in postopka priznavanja predhodno pridobljenega znanja le neobvezen segment, ki ga glede na sprejeto politiko ali potrebe izobraževalne organizacije izvedejo ali pa morebiti tudi ne.

Ker torej omenjeni Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah ne zajema procesa priznavanja predhodnega znanja, drugih določb pa ni, v praksi, kjer je volja in potreba, usmerjenost v prepoznavanje in priznavanje že pridobljenih znanj ter pripravljanje postopkov vrednotenja temelji na predhodnih predpisih oz. na njihovem temelju že pripravljenih podlagah in dokumentaciji.

Drugačna je situacija znotraj višjega strokovnega izobraževanja, ki ga ureja Zakon o višjem strokovnem izobraževanju. Na tem področju so z vidika priznavanje predhodno pridobljenega znanja v projektu Impletum oblikovali in nato sprejeli že v 2008 Merila skupnosti višjih strokovnih šol za priznavanje predhodnega znanja v višjih strokovnih šolah. Od leta 2010 pa urejata to področje še Pravilnik o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju marca 2010 in

Skupne smernice in standardi v postopkih priznavanja predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju (julij 2010).

Na področju priznavanja predhodno pridobljenega znanja so predstavljenim predpisom sledile številne aktivnosti, namenjene njihovem udejanjanju v praksi izobraževanja odraslih.

Na eni strani so bile to aktivnosti strokovnih ustanov, ACS, ki je pripravil, razvil in izpeljal več izobraževalnih modulov, spopolnjevanja v podporo Navodilom za prilagajanje v izrednem poklicnem in strokovnem izobraževanju, tudi priznavanju.

V združenjih izobraževalcev odraslih (ZLUS in DOIO) so se v okviru svojih aktivnosti pričeli intenzivno posvečati iskanju nekaterih skupnih rešitev in odpravljanju nastalih vprašanj pri udejanjanju priznavanja predhodno pridobljenega znanja v skladu s predpisanimi standardi.

Kljub temu, da je Pravilnik definiral okvire priznavanja, je bil postopek prepuščen rešitvam v posameznih organizacijah. V praksi so se dokaj hitro izrazile potrebe po poenotenju osnovnega pristopa, po oblikovanju in sprejemu skupnih standardov, ki bi zagotavljali transparentnost in objektivnost postopkov in zagotavljali njihovo kakovost. S tem bi dosegli tudi zaupanje med različnimi izvajalci priznavanja.

Priložnost za iskanje takih skupnih rešitev se je pokazala v okviru projekta UNIP (uvajanje novih izobraževalnih programov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju v organizacije za izobraževanje odraslih), ki je povezal omenjeni združenji in nekatere organizacije za izobraževanje odraslih. Poteka od leta 2009. Med projektnimi aktivnostmi je tudi oblikovanje skupnih izhodišč in meril za priznavanje predhodno pridobljenega znanja v desetih izobraževalnih programih, ki jih pripravlja 10 aktivov strokovnjakov iz organizacij za izobraževanje odraslih, ki te izobraževalne programe izvajajo.

V okviru projekta sta sodelovala tako ACS kot Center RS za poklicno izobraževanje

Partnerji so sledili ideji, da kljub temu, da je zakonodaja omogočala izobraževalnim organizacijam avtonomijo pri vodenju izobraževalnih procesov in pripravi predpisane podporne dokumentacije, ni posebej ekonomično, da vsaka zase iščejo rešitve, ki se na koncu izkažejo za dokaj podobne, pač pa, da se oblikujejo rešitve in standardi za posamezne segmente procesov, ki jih nato v izobraževalnih organizacijah lahko modificirajo in prilagodijo lastnim potrebam.

Rezultati so tudi oblikovani standardi za vodenje postopkov priznavanja predhodno pridobljenega znanja in dokumentacija, ki podpira postopke priznavanja predhodno pridobljenega znanja v izobraževanju odraslih v vseh korakih.

Oblikovan so Predlog postopka priznavanja neformalno in formalno predhodno pridobljenega znanja (skupna izhodišča) in Merila (pravila) priznavanja neformalno pridobljenega znanja, ter dokumenti za vodenje in izvedbo postopka (protokoli):

- Vpisni list in zapis uvodnega pogovora
- Obrazec za samopreverjanje neformalno pridobljenega znanja ,
- Zahteva za priznavanje predhodno pridobljenega znanja
- Obrazec o potrditvi neformalno pridobljenega znanja
- Ustreznost dokazila za priznavanje neformalno pridobljenega znanja
- Zapisnik komisije za vrednotenje predhodno pridobljenega znanja
- Sklep o priznavanju neformalno pridobljenega znanja
- Sklep o priznavanju znanja v izobraževalnem programu
- Osebni izobraževalni načrt

Dokumentacija je dostopna uporabnikom na spletnih naslovih www.lu-kocevsje.si ali www.drustvo-doio.si in <https://www.unip.si/auth>.

Pri pripravi postopkov so sledili tudi pravilom upravnega postopka (Zakon o splošnem upravnem postopku, Ur.l. RS, št. 80/1999)

Oblikovani standardi postopka in pripravljena dokumentacija so se preko drugih aktivnosti omenjenega projekta razširili med izvajalci izobraževanja odraslih, ki izvajajo postopke priznavanja predhodno pridobljenega znanja na področju formalnega izobraževanja.

Z njihovo uporabo sledijo nekako utečenim standardom postopka priznavanja med izvajalci izobraževanja odraslih.

V praksi se je izkazalo, da so tudi v okviru drugih projektov, v katerih so se prav tako ukvarjali z implementacijo novih in prenovljenih izobraževalnih programov v izobraževalno prakso na področju rednega pa tudi izrednega izobraževanja in so se prav tako ukvarjali z oblikovanjem natančnejših meril za priznavanje predhodno pridobljenega znanja, z razvojem orodij in modelov vrednotenja in priznavanja, prišli do podobnih rešitev.

S te pa se morebiti že nakazuje realizacija ideje, da se v postopkih priznavanju predhodno pridobljenega znanja sledi enotnemu, utečenemu standardu in kvaliteti in da to postane običajna praksa.

Ta se izvaja tako, da se v prvi fazi izvede informiranje in svetovanje. To lahko poteka v okviru uvodnega pogovora ali posebej svetovalnega pogovora, če kandidati izrazijo potrebo. V okviru tega strokovnega pogovora se ugotavlja, katera znanja in izkušnje si je posameznik pridobil v različnih življenjskih situacijah.

V nadaljevanju je potrebno ugotoviti, koliko ustrezajo vsebinam izobraževalnega programa ali posameznih programskih enot. Odrasli torej nato sam ali ob pomoči organizatorja izobraževanja ali delodajalca preverja in ugotavlja ustreznosti znanja s pomočjo ustreznega dokumenta (na primer Obrazec za samopreverjanje neformalno pridobljenega znanja), ki ga dobi v izobraževalni organizaciji.

Tako preverjanje pomaga kandidatu pri odločitvi ali bo pristopil k nadaljnjim korakom v smeri priznavanja.

Sledi dokumentiranje dokazil, ko udeležene zbere dokazila. Pred tem mu je zadolžena strokovna oseba, v praksi običajno organizator izobraževanja odraslih, pojasni pomen in vlogo dokazil. Po potrebi mu nudi strokovno podporo, pomoč in daje tudi praktične napotke za njihovo pridobitev. Kandidati si lahko pomagajo tudi z mapo učnih dosežkov, ki vsebuje navodila za zbiranje dokumentov.

Nato se opravi pregled pripravljenih dokazil o predhodno pridobljenem znanju in ugotavljanje njihove ustreznosti. Sledi usmerja kandidata k dopolnitvam ali pa napotitev za vložitev Zahteve za priznavanje PPZ. Torej gre za potrjevanje učni izidov, lahko pa tudi že preverjanje, ki ga opravo strokovna oseba, v primerih izobraževanja odraslih zopet najpogosteje organizator izobraževanja odraslih.

V naslednjih korakih se oblikovani Komisiji za priznavanje posreduje vsa pripravljena gradiva. Ta skrbno pregleda Zahtevo za priznavanje predhodno pridobljenega znanja oz. predložena dokazila in tako opravi preverjanje in priznavanje učnih izidov. Po potrebi k sodelovanju povabi tudi strokovnjaka posameznega področja izobraževalnega programa. Ugotovitve dokumentira v Zapisniku komisije za vrednotenje predhodno pridobljenega znanja in izda potrebne Sklepe v katerih natančno opredeli vsebine, ki so odraslemu v postopku priznane.

Organizator poskrbi za nadaljnje obveščanje kandidata.

Prav tako pa skrbi za zagotavljanje kakovosti (poleg komisije za kakovost), torej spremlja postopke priznavanje po posameznih segmentih, od meril za priznavanje, poteka postopkov priznavanja, svetovanje in pomoč odraslim, seznanjanja z možnostmi priznavanja in pripravlja načrte za izboljšave.

Tako so, kljub prej predstavljenim prizadevanjem po oblikovanju kakovostnih in transparentnih postopkov, še vedno odprta številna vprašanja v zvezi z organizacijo in izvedbo priznavanja predhodno pridobljenega znanja v formalnem izobraževanju odraslih.

V praksi organizacije s področja izrednega višjega strokovnega izobraževanja izvajajo priznavanje v skladu z njihovimi določili.

V ostalih organizacijah za izobraževanje odraslih pa se izvaja priznavanje v skladu s postopki in protokoli, ki so bili oblikovani do leta 2010.

Kot je bilo prikazano, ti postopki pa še vedno temeljijo na organizatorjih izobraževanja odraslih, saj v izobraževanju odraslih v praksi zaposlujejo le ta profil strokovnih delavcev, ki opravlja vse operativne in druge naloge v izobraževanju odraslih.

Ker je obremenjenost kadra velika tudi z vidika števila različnih nalog, ki jih ti sočasno opravljajo, se to odraža tudi v odnosu do priznavanja predhodno pridobljenega znanja. Strokovni delavci se zavedajo strokovne zahtevnosti in časovne obremenitve pri izvedbi teh postopkov, zato si predvsem želijo systemskega priznavanja in ovrednotenja tega dela, kar bi omogočilo tudi dodatno zaposlovanje kadra za te naloge.

Ohranjanje situacije, v kateri organizatorjem izobraževanja odraslih pripadajo vse vloge v postopkih priznavanja, od njihovega organiziranja do neposrednega dela v vseh fazah, od informiranja in svetovanja, identificiranja, do nudenja podpore v postopkih, priprave dokumentacije za komisije, organiziranja izvedbe vrednotenja in

priznavanja, pa do dokumentiranja, obveščanja, arhiviranja in skrbi za kakovost, ne vpliva na dobro sprejemanje in uveljavljanje teh postopkov.

V praksi dejansko izvedenih postopkov priznavanja, predvsem kadar govorimo o neformalno pridobljenem znanju, ni prav veliko. Na kar na različne načine vplivajo tudi vsi omenjeni in predstavljeni dejavniki, od ohlapnih in prevečkrat menjajočih, nedorečenih predpisov, do prezasedenega kadra, ki je preobremenjen, pa tudi velikokrat premalo strokovno podprt za opravljanje kompleksnih nalog, ki jih priznavanje implicira.

Zato bo potrebno dobro premisliti o kadru, ki bi bil za te naloge konkretno usposobljen. Predvsem na področju informiranja in svetovanja ter nudenja podpore in spremljanja kandidatov v samem postopku priznavanja. S tem bi razbremenili organizacije, v okviru katerih bi se še vedno izvajalo konkretno priznavanje, kandidatom pa omogočilo kvalitetna in strokovna podpora. S tem pa so na področju systemskega umeščanja priznavanja nujno potrebne konkretne in ustrezne rešitve.

Na omenjena dejstva so pokazali tudi rezultati evalvacije izvajanja postopkov priznavanja neformalno pridobljenega znanja, ki je bila izpeljana kot ena izmed projektnih aktivnosti za podporo uvajanju novih izobraževalnih programov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju. Nosilec evalvacije je bil Center RS za poklicno izobraževanje.

V izhodišču evalvacije je bila težnja po pregledu stanja na področju priznavanja neformalno pridobljenega znanja in težav, s katerimi se srečujejo izvajalci.

Med drugim so želeli ugotoviti:

- ali in v kolikšni meri izobraževalne organizacije izpolnjujejo zakonsko predpisane obveznosti,
- ali je ureditev (kot je veljala v času izvedbe evalvacije) ustrezna,
- v kolikšnem obsegu in kako se priznavanje neformalnega znanja dejansko izvaja,
- ali je delo izvajalcev priznavanja v izobraževalnih organizacijah tudi opredeljeno in ovrednoteno, kakšna je časovna obsežnost tega dela.

Evalvacija je bila izpeljana v rednem izobraževanju, izobraževanju odraslih in višjem strokovnem izobraževanju.

V okviru izobraževanja odraslih so se podatki zbirali med izvajalci poklicnega in strokovnega izobraževanja na poklicnih in srednjih strokovnih šolah, ljudskih univerzah in pri zasebnih izobraževalnih ustanovah.

Vprašalniki so bili posredovani na vse organizacije, ki izvajajo izobraževanje odraslih po programih poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja (vrnjenih je bilo 70,7 % vprašalnikov) in v organizacije, ki izvajajo višješolsko strokovno izobraževanje (vrnjenih je bilo 63,2 % vprašalnikov) po javno dostopnih podatkih.

Pri rezultatih ni bilo pomembnih odstopanj med organizacijami, ki izvajajo izobraževanje odraslih in izrednim izobraževanjem na višjih strokovnih šolah. Slednje so prednjačile le v številu izvedenih priznavanj. Na področju ureditve pa so zanje veljali predpisi, ki s nanašajo na višje strokovno izobraževanje.

Večina organizacij za izobraževanje odraslih je imela v času evalvacije opredeljen postopek priznavanja neformalno pridobljenega znanja v Šolskih pravilih o ocenjevanju (Pravilnik je tudi določal, da se za priznavanja formalno pridobljenega znanja smiselno uporabljajo določbe, ki se nanašajo na priznavanje neformalno pridobljenega znanja), odrasle so z možnostmi priznavanja najpogosteje seznanjali organizatorji oz. vodje izobraževanja odraslih, v polovici organizacij v tem času postopka niso posebej finančno ovrednotili (in seveda zaračunali).

Pokazalo se je, da v sistemu priznavanja, kakršen je veljal v času evalvacije, v organizacijah niso v celoti obstoječe ureditve področja doživljali kot take, ki bi omogočala kakovostno izpeljavo postopka. V zvezi z ureditvijo dokumentacije za izpeljavo postopkov priznavanja je med tistimi vprašanimi, ki so postopke že izvajali, prevladalo mnenje, da bi bilo potrebno usmeritve pripraviti na nacionalni ravni. Več kot polovica organizacij je izrazila potrebo po usposabljanju izvajalcev postopkov.

V času evalvacije je postopke priznavanja neformalno pridobljenega znanja že izvedla manj kot polovica vprašanih izobraževalnih organizacij. Po številu izpeljanih postopkov pa so prednjačili programi na področju ekonomije in poslovanja. Najpogosteje so bila odraslim priznana znanja, pridobljena z delovnimi izkušnjami, usposabljanji in s tečaji, na podlagi predloženih dokazil v obliki listin in potrdil. Nakazalo se je tudi, da je lahko priznavanje neformalno pridobljenega znanja pomemben instrument za skrajševanje izobraževanja (odrasli so oproščeni opravljanja dela izobraževalnega programa). Na zniževanje stroškov šolnine pa isti podatki niso nakazovali. Prav tako so se v času evalvacije delodajalci v postopke priznavanja vključevali zgolj posredno.

Delo članov komisije je bilo največkrat opredeljeno kot del rednih delovnih nalog (razen v primeru zasebnih izobraževalnih organizacij). Večinoma ni bilo posebej ovrednoteno.

Odrasle so v postopkih priznavanja spremljali in jim svetovali predvsem organizatorji oz. vodje izobraževanja odraslih. Tudi v njihovem primeru so navajali, da je delo opredeljeno kot del njihovih rednih delovnih nalog in ni posebej ovrednoteno.

Izvajalci so ocenjevali, da časovni obseg izpeljave postopka znaša od tri do štiri ure za posameznega kandidata. Pri tem so največ časa porabili za vrednotenje dokazil in izdajo sklepov (več kot 60 minut na kandidata). Večina je izražala tudi, da to predstavlja tudi strokovno najzahtevnejši del izvedbe postopka.

Pojasniti je potrebno, da v prikazan čas sem ni vštet čas članov komisij in morebitnih drugih strokovnjakov, vključenih v postopek priznavanja. Prav tako ne čas spremljanja kandidata in nudenja strokovne podpore med samim postopkom priznavanja.

Ugotovitev kaže tudi na dokaj instrumentalen odnos izvajalcev do priznavanja, saj si v že omenjeni prezasedenosti temu delu ne morejo bolj posvetiti.

Prikazano, če hočemo priznavanje predhodno pridobljenega znanja strokovno in kvalitetno urediti, napotuje ustrezne službe v državi v nadaljnje aktivnosti v smislu izgradnje sistema.

Ugotovitve naj služijo oblikovanju dobrih predlogov za ureditev področja na sistemski ravni in nadaljevanju udejanjanja in uveljavljanja koncepta priznavanja predhodno pridobljenega znanja v slovenskem izobraževalnem prostoru.

Dokumenti in viri:

Zakon o izobraževanju odraslih, Ur.l. RS, št. [12/1996](#) in [110/2006-UPB1](#)

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI-1), Ur.l. RS, št. [79/2006](#)

Zakon o gimnazijah (ZGim), Ur.l. RS, št. [12/1996](#) in [1/2007-UPB1](#)

Zakon o osnovni šoli (ZOsn), Ur.l. RS, št. [12/1996](#) oz. (ZOsn-UPB3), Ur.l. RS, št. [81/2006](#)

Zakon o višjem strokovnem izobraževanju (ZVSI), Ur.l. RS, št. [86/2004](#)

Zakon o splošnem upravnem postopku, Ur.l. RS, št. [80/1999](#)

Pravilnik o ocenjevanju znanja v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju, Ur.l. RS, št. [78/2007](#)

Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah, Ur.l. RS, št. [60/2010](#)

Pravilnik o priznavanju predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju, Ur.l. RS, št. [20/2010](#)

Navodilo za prilagajanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslim udeležencem izobraževanja, Ur.l. RS, št. [80/1998](#)

Navodila o prilagajanju izrednega poklicnega in strokovnega izobraževanja, Ur.l. RS, št. [8/2008](#)

Merila skupnosti višjih strokovnih šol za priznavanje predhodnega znanja v višjih strokovnih šolah, Impletum – 2008

Skupne smernice in standardi v postopkih priznavanja predhodno pridobljenega znanja v višjem strokovnem izobraževanju, Impletum – 2010.

Projekt UNIP, spletni naslov : <https://www.unip.si/auth>

Sodelujoči :

1. Ljudska univerza Kočevje (poslovodeči partner)
2. Razvojno izobraževalni center Novo mesto
3. Center za izobraževanje in kulturo Trebnje
4. Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije, Ljubljana
5. Zveza ljudskih univerz Slovenije
6. Društvo organizacij za izobraževanje odraslih na srednjih šolah

Strokovna partnerja v projektu

- Andragoški center Slovenije
- Center republike Slovenije za poklicno izobraževanje

POROČILO o spremljanju izvajanja postopkov priznavanja neformalnega znanja [Elektronski vir] / zbrala in uredila Helena Žnidarič. - El. knjiga. - Ljubljana : Center RS za poklicno izobraževanje, 2010